

Zij heeft liefde tot de vroeger kend was, de theologie plaatsen ppen ver- te geestes- tuur van schiedenis en de menschen

gedaan en aan tegen- an, maar was Zalig- werken des daardoor de een maar, leen in het beuvelij huld, smet, maar ook in daarom ergeboort maar ook genade en en recht- ij dat, die id en smet de bevrijd , die alleu

ers op en wetenschap bevooroor- resultaten dat er geen ogelijk is; eene geloof- De laatste langer hoe delbare en neutraliteit te worlen voor huis

odzakenlijk, onderwezen r de Kerk, t heil van Gods rijk, heilig, heer- allen be- kracht. Het aan alle onze

de Chris- t goede op et hebben, t gloed en erentie en at hogere sbilles van rond raken eping ook verstaan.

niet geheel ngen, door derwijs op te Utrecht en aange- st bedenke- sisch wordt ener Gere- soren in de maar voor eisch z. i.

hij uit deze censuur ter- de betrok- valiteit van en worden,

zo schijnt ar ontgaan aanvanke- op advies werd aan- Dr. Wage- de Gere- tit voor de

l, dat Dr. trechische atig las, dat over het Quadoque van pro- het tweede

t kerkrecht and lid der censuureerd. idt men op ishoudeleijk Directeuren, e Theologie erde Kerk, erking der eniging nog eene geval ontschreed. ak meer te et de hoog- dit raakt de naar doelde. Directeuren, Vrije Unie- formeerde uide: een maatschap conclusie, eerste trap de Univer- ders, ver- kon. Quod

lets duid- dit, dat de olutionaire

weg-personeel een belangrijke verlichting ontvangen en het conscientiebewaard van meevig Christen-werkman zijn weggenomen.

Wij hopen dat de Enquête-commissie, waarin mannen als Ds. Talma zitting heb- ben, ook aan dit gewichtig punt haar aandacht schenken zal.

Uit de Pers.

Naar aanleiding van de rede, waarmede de Minister van Waterstaat de leden der Enquête-commissie installeerde, schrijft Ds. Van Schelven in de *Gedreide Kerkbode* het volgende:

In de *Staats-Courant* is opgenomen de toespraak waarmede de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, Mr. J. C. de Marec Oyens, de enquête-Commissie heeft geïnstalleerd; die toespraak is een schou stuk, dat wij gaarne in zijn geheel zouden openen; het is echter veel te groot, en bestaat uit de groote bladen, meer dan twee kolommen, met kleine letters gedrukt.

Eerst wordt daarin geweten op het onderzoek in 1890 van Staatswege ingesteld, naar de maatschap- pelijke toestanden der arbeiders, en naar de ver- houdingen tusschen hen en hunne werkgevers, dat zich ook uitgestrekt heeft tot de spoorwegen. Over het algemeen was de uitval van dat onderzoek bevredigend. Slechts in tweeërlei opzicht drong die Commissie, destijds, op verbeteringen aan; ten eerste wat aangaat de regeling der werktijden, en ten andere met betrekking tot de wijze waarop de klachten moesten worden ingediend bij het Hooft- bestuur der Spoorwegen.

Op verbetering is in dit tweeledig opzicht aan gedrongen; en er is verbetering aangebracht. De Minister verbaast zich dan ook over den geest der ontevredenheid die bij zeer velen der spoorwegarbeiders werd gevonden, en meende dat van schromelijke overdrijving hier sprake moest wezen; dit werd met de stukken zelf bevestigd. Er is n.l. als zware klacht dit ingebracht, dat het personeel met allerlei boeten een groot deel van zijn loon zich onthouden zag; en wat is nu het officiële cijfer?

In 1901 werd door de Staatspoort uitaftaald aan loon, negen miljoen gulden; het bedrag der ge- meentelijke boeten was niet meer dan ongeveer 2000 gulden; bij de Hollandche spoor werd uit- betaald vijf miljoen gulden, a. n. loon, en betaald aan boeten door de arbeiders, ongeveer 4 a 5000 gulden; dus ongeveer een halve of heel een op de tienduizend gulden, een bedrag te klein om er veel over te zeggen, laat staan iets.

Toch schijnt er iets niet in den haak te zijn, waardoor de ontevredenheid is gaande gemaakt; er is iets waaromtrent dringend onderzoek en op- heldering noodig is, opdat alle oneerlijkheid weg- valle. Met het oog daarop heeft de Regeering eene Commissie van enquête in het leven geroepen; wier taak het is zoodanig licht te ontsteken, dat alle duisternis wijke, en de grond van rechtmatige ontevredenheid komt weg te vallen. Hoe nauw- keurig en spoediger die Enquête-Commissie hare taak afwerkt, hoe aangenamer het der Regeering wezen zal.

In dier voege sprak de Minister tot de Com- missie die daar voor hem stond; vooral zijn al- tid woord nemen wij hier woordelijk over: „Zij (al- le belangrijke taak der Heeren) heeft haren oors- prong in gebeurtenissen, die in de geschiedenis van ons vaderland van het begin der eeuw, een kenmerkende plaats zullen blijven innemen. Is er veel gebeurd wat tot droefheid, inkeer en veront- moeding en ieder zou kunnen stemmen, die de nationale gemeenschap levendig gevoelt en zich weder schuldig erkentende aan dwalingen en zon- den, in welke groepen ook zijner natie, en daarin geboren ellende als zijn eigen leed aanvaardt, uit de nevelen, waarin de laatste maanden waren ge- heuld, zal de dag zeker rijzen, indien maar hetgeen wij hebben doorleefd, moge leiden tot ernstige betrachting van het woord der Schrift, dat gerechtig- heid een volk verhoogt. Dat daartoe bevoorliefd moge wezen het in te stellen onderzoek, de samen- vating en overweging zijner uitkomsten, en de maatregelen, die er uit kunnen geboren worden tot bate der arbeiders, die ons als deel van onze natie na aan het hart liggen, het is de wensch waarmede ik thans de Commissie, ingesteld bij Koninklijk besluit, voer geïnstalleerd verklaar, en waarmede ik aan de veruaren en vaste hand van uwen Voorzitter den presidentialis hame overkreef.“

Ieder die dit stuk in zijn geheel leest, zal met ons moeten toestemmen dat het een schoon stuk is, waaruit een hart spreekt, en tevens den goeden wil om beuwaren, wier scheikheid nog niet eens duidelijk bleek, op grondige wijze te onderzoeken en alsdan weg te ruimen.

Die toespraak dient weer om aan het licht te brengen het ongedroegde beweren, dat slechts kap- talistische bewegingen ook bij deze Regeering voorzaten in het optreden in de bekende stakings- geschiedenis. Schoon vinden wij hier het solidariteitsgevoel door den Minister gezegd; solidair is schuld en sonde, solidair ook in het daaruit voortvloeiende leed; hier een staan tegenover elkaar, aan de ene zijde van den Minister, die slechts uit de hoogte op- deelt, en aan de andere zijde van een groep arbe- ders die hooghartig voorbij wordt gegaan; maar beide behooren tot eene natie, tot een volk, die met elkander zich voor God verootmoedigen, en samen buigen voor het gezag van Gods Woord, dat aan beiden aanwijst den weg der verhooging, in het doen van gerechtigheid.

Wat zullen de niet Ministerieele bladen van deze toespraak zeggen? ze zullen vooral zij oordeelen dat de tijd zoo laatduidelijk spraken over de christe- lijke beginselen.

Wat zal *Het Volk* verkondigen ontrent het woord van den Minister? Dit blad heeft reeds gesproken en noemt de gehele toespraak een schandakl.

Wij kunnen niet anders dan God danken dat Hij ons zulke mannen gaf die het waarlijk te doen is om het „Heil des Volks“.

Wij begroeten deze toespraak met groote inge- noemenheid, ook nog om andere redenen.

Tegenover de aanklachten die van den socialis- tischen kant werden ingebracht, stond het niet geheel ongegronde vermoeden dat die klachten sterk overdreven werden; zoo gemakkelijk kon men nu geraken tot het standpunt dat er met veel wetttige grond is om te klagen, in con- servatieve onaanvaardbaarheid, vrede te nemen met het bestaande, en als de priester en de leviet on- gevoelig voorbijgaan.

Onze Regeering doet dat niet; niettegenstaande de afwezigheid van het geldig bewijs, wordt toch het onderzoek ingesteld.

Zoo diende de natie ook te doen, gelijk als ook ieder lid dier natie voor zich zelf; grondiglijke onderzoeken op de meest onpartijdige manier, opdat ook het verborgen en bijna slimmerend kwad- worde gekend e o pgeruimd.

Ren conservatief looft het bestaande; maar een mensch die bij de Schrift leeft, kent de kracht van omkele, slecht, gewoonte, en weet dat de prikkel van Gods Woord daartegen moet worden gericht telkens opnieuw. Gelijk iedere Gereformeerde kerk heeft te zeggen: reformata quia reformanda. Al gere- formeerd zijn wij, maar om daartuit juist te ont- leenen de roeping om op den weg der reformatie te volharden.

Dit na past ook ieder Christen, dien naam in den goeden zin opvatend, en dien naam dus waardig, op alle terrein des levens toe.

Er is echter nog eene reden waardoor blijd schap bij ons werd opgewekt bij het lezen van dit Staatsatist.

De Regeering had gestaan tegenover een deel des volks dat met boze plannen vervuld was; met de gewapende hand moest het dreigend oproer worden bedwongen en voorkomen.

Eene conservatieve Regeering zou na de ver- kregen stilte, na krachtontplooiing teruginkende

in zwakheid, gemeend hebben genoeg te hebben verlicht daarin gesteund door het onderzoek van 1890, wa rin verklaard was dat alles voortreffelijk in orde was; tot est pour le mieux dans le mel- leur des mondes.

Zoo doet deze Christelijke Regeering echter niet, na handhaving van het gezag, zal recht geschieden; niet door de schuldigen te straffen, (dit zal natu- urlijk niet uitblijven, zoo de wetten worden over- treden) maar door voor de belangen van den werkmans op te komen. De werkmans moet verlost worden uit den strik waarin het socialisme hem gevangen houdt; dat hij bij de Regeering staat aangeschreven als uitstekend geschikt om alleen het vuile werk te doen.

De Regeering wil zoo optreden dat de arbeiders gaan inden, dat niet die Regeering het grootste vijand is, maar dat die vijanden moeten gezocht worden onder de Oudegeesten, de Petters, de Domela Nieuwenhuisen, en Troelstra's en dergel- ijken.

Laat dit stuk van Minister de Marec Oyens o.a. leeren om niet langer conservatief te denken, te spreken en te handelen, maar zoals het betaamt; als derkelken die het Woord kennen, en toepassen willen; en die voor God verantwoordelijk weten te staan in doen en laten, met de beginselen en bewegingen die aan dat doen en laten ten grondslag liggen.

Gerechtigheid verhoogt een volk, maar de sonde is de schandvlek der natie.

Ook de Gereformeerde kerken, met hare leden, hebben eene roeping tegenover dat „Conservatief van alle gading“.

Dit is volkomen juist opgemerkt.

Het conservatisme mag in onzen kring geen steun vinden. Waar misstanden te verbeteren en rechtmatige grieven weg te nemen zijn, daar moet de Christen in de eerste plaats toonen, dat hij opkomt voor de verdrukten.

Het is een geruststelling, dat onze Regeering van dit valsche conservatisme niets weten wil. Daardoor zal ook de partij der werklieden leeren inzien, waar de beste beschermers voor haar belangen gevonden worden.

Officiële Berichten.

Prov. Studiefonds (Noord-Holland).

De penningmeester verzoekt zeer dringend om sending van de collecten, daar hij anders niet voldoende kan aan de verplichting, die de kerken tegenover de alumni hebben op zich genomen.

Namens Deputaten:

H. THOMAS.

Purmerend, 5 Mei 1903.

Het adres van de Geref. Kerk te Ruhrort is thans: Herrn C. van der Pol, Bismarck- straße 8, Laar bij Ruhrort. Stukken en brieven, den kerkeraad betreffende, worden aan dit adres verwacht.

Provinciale Synode van Zuid-Holland.

De Prov. Synode der Geref. Kerken in Zuid- Holland zal dit jaar D. V. gehouden worden op 23 en 24 Juni a.s. in de Westerkerk te 's Gravenhage. Stukken voor het agendum, be- nevens opgave van namen der afgevaardigden, worden ingewacht vóór 28 Mei aan het adres van den heer J. van Golvinge te 's Gravenhage.

Namens de roepende kerk van 's Gravenhage (A en B):

W. DOOREN, v. d. m.
J. VAN GOLVERINGE, Ouderl.
R. K. BROUWER, v. d. m.
J. J. VAN ROODE, Ouderl.

Op het Agendum voor de Provinciale diaconale conferentie der Gereformeerde kerken in Zuid-Holland, te houden te Rotterdam, op Donderdag 14 Mei 1903, in het kerkeraad- gebouw aan de Ammanstraat No. 25, komt nog voor:

4. Is de Diaconie der Gereformeerde kerk verplicht het volle bedrag in te vullen op de lijst, door de Regeering toegezonden? (Heinevoerd.)

Classis Dokkum.

Vergadering van 16 en 22 April 1903.

Ds. Veltman, voorzitter der roepende Kerk van Nijawier, opent de vergadering op de gebruikelijke wijze.

Uit de lastbrieven blijkt dat alle kerken de Classis vertegenwoordigd zijn.

In het moderamen nemen, naast Ds. O. de Roos naar toerbeurt Praeses, zitting: Ds. Par- vliet als Assessor en Ds. Van der Kouwe als Scriba.

Het examen van den Weleerw. heer J. Jansen, Doots in de Theol. aan de V. U. te Amster- dam, en beroepen Predikant te Ooster-Nijkerk, neemt een aanvang.

Als Prov. Dep. zijn tegenwoordig: Ds. J. R. Dijkstra, Ds. H. Siertsema en Ds. O. de Roos. Met algemeene stemmen wordt besloten broe der Jansen toe te laten tot den dienst van Woord en Sacramenten. De Praeses deelt hem dit besluit mede en wenscht hem 's Heeren zegen toe.

Daarop heeft de onderteekening van de form. plaats.

Ingezoonden stukken:

a. Een schrijven van de Class. Verg. te Er- melo, dat voor kennisgeving wordt aangenomen.

b. Een schrijven van de classis Drachten. Naar aanleiding van dit schrijven wordt den Cl. Corresp. Ds. Bakker opgedragen er op te werken, dat er plaatselijke correspondenten op treden om de zaak der Theol. School te be- hartigen.

c. Een schrijven van den Kerkeraad der Geref. Kerk te Leeuwarden als Synodale Kerk, inhou- dende; mededeeling, wanneer de Prov. Synode zal gehouden worden, en verzoek, om Deput. daaraan af te vaardigen en voorstellen en punten tijdig op te geven.

De mededeeling wordt voor kennisgeving aangenomen en aan het verzoek zal voldaan worden.

Benoemingen: Kerkvisitatoren O. Ring, Ds. U. Faber en Ds. C. Vermaat. Primi, Ds. S. Veldman en Ds. S. Huisman secundus. — W. Ring, Ds. H. H. Woudstra en Ds. J. W. v. d. Kouwe Primi, Ds. B. Roorda en Ds. O. de Roos secundus. Voor Examinas Ds. Woudstra, Ds. Tromp en Ds. Verburg. Art. 19 Ds. Woudstra Primi, Ds. Roorda secundus.

Voor approbatie van beroep en ontslag de Kerken van Dokkum A. B.

Voor hulphoeve Kerken: H. J. Boorsma Primi, P. Tilkema secundus. Questor Cl. P. Tilkema Primi, H. J. Boorsma secundus. Voor collecten Theol. School en Theol. Faculteit der Vrije Universiteit, Ds. O. de Roos Primi, Ds. B. Roorda secundus. Regeling vacaturebeurten de Kerk van Nijawier.

Voor Zendingarbeid: Ds. S. Tromp Primi, Ds. M. Parvliet secundus. Archief en corresp.: de Kerk van Dokkum B. Art. 13 Ds. O. de Roos, U. Faber Primi, Ds. J. W. v. d. Kouwe

secundi. Classicale corresp. Theol. School Ds. K. Bakker.

Rapporten:

a. De broeders Ph. Roorda en de long rap- porteren dat ze de boeken, van het fonds voor de nagelaten betrekkingen der verongelukte visschers hebben nagezien en in orde bevonden.

b. De broeders, die een rapport zouden in- dienen over de doopleden, verklaren daar nog niet mede gereed te zijn.

c. Ds. Faber brengt rapport uit over de gehouden Kerkvisitatie in den O. Ring.

d. Ds. Vermaat en Ds. Verburg rapporteren dat de stukken van Ds. B. Heeren, die naar de kerk van De Lier staat te vertrekken, in orde zijn en adviseeren dat hem de acte van loemaking kan worden verleid.

De praeses spreekt broeder Heeres, die ge- vraagd had de vergadering te mogen verlaten, in hartelijke bewoordingen toe, dat door broeder Heeres insgelijks met treffende woorden wordt beantwoord, waarop hij van de broeders af- schied neemt en vertrekt.

e. Ds. Woudstra leest zijn regeling voor, die hem opgedragen was te maken, omtrent de tijden van het vergaderen dezer Classis. Met algemeene stemmen wordt die regeling aange- nomen en aanstands in werking gesteld, zoodat de praeses het voorstel doet deze vergadering te sluiten, om ze de volgende week D.V. des Woensdags 22 April 's namiddags 2 uur voort te zetten.

Aldus besloten, sluit de praeses deze ver- gadering met dankzegging.

Voortzetting van de Vergadering van 16 April op Woensdag 22 April 's namiddags 2 uur te Dokkum.

Na nog een breede bespreking over het rap- port van de Kerkvisitatie O. Ring verleden week voorgelezen, wordt genoemd rapport goed gekeurd en de Rapporteurs dank gezegd.

Ds. Vermaat rapporteert namens de Kerke- raden van Anjum en Praeses, die belast waren met het toezicht op den heer Kuiper, die als oeffenaar de Kerk van Schiermonnikoog dient, dat ze allen lof hebben voor den arbeid van genoemden broeder, dat met dankbaarheid wordt vernomen; genoemde Kerken worden opnieuw verzoekt om voortaan zich met het toezicht te willen belasten, dat bereidwillig wordt aan- genomen.

Tot Deputaten voor de e. k. Prov. Synode worden benoemd: Dienaren des Woords Ds. O. de Roos en Ds. B. Roorda Primi en Ds. T. Bos en Ds. K. Bakker Secundus. Ouderlingen Ph. Roorda en P. Meindertsma Primi en R. J. Feitsma en P. Tilkema Secundus.

Als roepende Kerk voor de e. k. Class. Ver- gadering wordt Murmerwoude aangewezen.

De e. k. Class. Vergadering zal gehouden worden D. V. 23 Juli a.s.

Namens de Classis voornemens, J. W. v. d. Kouwe, Scriba. Perwerd, 28 April 1903.

Buitenland.

Frankrijk. Een nieuw schrikbe- wind.

De anti-christelijke geest die de Fransche regeering bezield, is niet tevreden met de ver- drijving van de niet door haar erkende con- gregatie. De minister-president Combes heeft nu den bisschoppen streng verboden voortaan op de kansels der staatskerk de verdreven pre- dikers te laten optreden, die anders zoo menig- maal in de vasten in de kerken prediken. Daarbij zijn in Frankrijk alle kapellen en kerken ge- sloten, die naast de officiële kerken waren gesticht. Hiermede is de minister nog niet te vreden. Hij laat zich ook inlichten om te weten tot welke richting de staatsambtenaren behooren, en met die inlichtingen wordt bij bevordering enz. gerekend.

De heer F. de Pressensé, zoon van den overleden predikant Edmond de Pressensé, ook in Nederland wel bekend, wil den minister overtreffen. Hij heeft een wetsontwerp inge- diend, waarin voorgesteld wordt, dat alle tra- ctementen die aan pastoren of predikanten uit- betaald worden, zullen ingetrokken worden; hun die hoven de 45 jaar oud zijn en 20 dienstjaren hebben, zal een pensioen van hoogstens 600 francs, d. i. nog geen f 300, verzekerd worden. De staat en gemeenten behooren beslag te leggen op alle goederen, zoowel roerende als onroerende, welke aan de kerken toebehooren, als deze niet bewijzen kunnen dat die goederen door legaten zonder medewerking van den staat of de gemeenten verkregen werden. De gebouwen, kerken of pastorien worden of aan burgerlijke verenigingen verhuurd, die voor onderhouden van den eere- dienst gevormd zijn, of andere verenigingen die bijv. voor draachten laten houden of leesten organiseren. Het bouwen van nieuwe kerken is streng verboden.

Voorts worden alle geestelijken, die de rege- ring beschimpen, met boeten van 500 tot 5000 francs bedreigd. Wanneer herderlijke brieven of synodale besluiten worden voorgelezen, waarin aangeze wordt, om ongehoorzaam te zijn aan de wetten des lands, wordt een boete van 1000 tot 10,000 francs opgelegd. De boete van 1000 francs wordt bedreigd, wanneer men door schimp of dreiging, iemand bewegen wil voor de kosten van den eeredienst bij te dragen. Ook worden (dezelfde bepalingen, die voor alle andere vergaderingen van kracht zijn, ook van toepas- sing verklaard voor de kerkelijke bijeenkomsten. Dit is nu de vrije kerk in den „vrijen staat“! En dit alles wordt voorgesteld door een man die in Frankrijk voor een vertegenwoordiger van het protestantisme doorgaat. De Pressensé heeft dit ontwerp aan de vrijdenkers onder zijn medegevaardigden voorgelegd, en het zal denkelijk wel door de socialisten overgenomen worden. Men kan zich nu voorstellen, hoe de liberalistische heeren denken over de vrijheid der kerk, wanneer het concordaat opgeheven wordt.

Weidra zullen 15,964 personen, die zich aan he. onderwijzen wijdden en tot een of andere orde behooren, het land uitgewezen worden! Het spreekt wel van zelf, dat de bevolking, die nog aan haar kerk vasthoudt, zich tot ver- weer toerust. Men heeft reeds eene „vereniging tot verdediging der volkscholen opgericht, waar van de graaf De Houssoville aan het hoofd staat. Deze vereniging heeft buiten Parijs reeds 120 comités met 2000 leden. Het zal daarbij niet blijven.

Op de openbare scholen zullen de boeken van Quinet moeten verdwijnen. Men kan het hem niet vergeven, dat hij geschreeven heeft: „Een volk dat de Godsdienste verliest, verliest daarmee elk ideaal... Ik geloof dat een atheïstisch volk... aan zedelijke honger dood sterft... even als een volk dat te ver in de woestijn doordringt, veroordeeld is om van dorst te sterven.“ In dien geest zijn de boeken

die op de leekenschool gebruikt worden. Daar- om moeten zij weg.

De minister van marine wil den minister- president op zijde streven. Daarom verbodt hij dat een godsdienst leraar in een hospitaal of gevangenis zal worden toegelaten, als hij niet door een zieke of evangene geroepen wordt. Als hij daar verschijnt op verzoek, mag hij geen gebed uitspreken en geen godsdienstige handel- ing verrichten, als alleen het laatste oisiel toe dienen aan zieken die weldra zullen sterven. Roomsche geestelijken mogen niet meer, gelijk tot hertoe, in hospitalen wonen, en alleen zulke schepen, die voor den oorlog zijn toegerust mogen geestelijken mede nemen.

Het is alsof de dagen van het schrikbewind zijn teruggekeerd. Reeds doet de militaire macht dienst om de maatregelen van geweld ten uit- voer te leggen. Arm Frankrijk!

Duitschland. Twee vergaderingen over de sociale nooden en eene tot wederlegging van de beweringen van Prof. Delitzsch.

In 1890 werd er voor het eerst een Evan- gelisch sociaal congres gehouden. Na een be- staan van dertien jaar moet iemand die ten oordeelen bevoegd is, getuigen, dat de vergade- ringen dienen om het ongeloof en het halfge- loof gelegenheid te geven met elkander van gedachten te wisselen. De zaak van het Evan- gelie wordt daardoor waarlijk niet bevorderd.

Dezer dagen kwam te Berlijn de „vrije ker- kelijke sociale conferentie“ samen. De handelingen dier conferentie lezend, wordt men weldadig aangedaan, als men daartuit leert hoe mannen als Professor Seeberg en de hofprediker Stocker een onduidelijkheid belijdenis aflagen van Christus als den Zoon Gods, als den opgewek- ten Heiland en Middelaar, zonder dat een stem zich daartegen verheft. Zoo leest men in een Duitsch kerkelijk blad. Doch wij vragen: moet men daarvoor een vrij kerkelijke sociale con- ferentie houden? Nu is het ons wel bekend, dat in den laatste tijd door het optreden van hoogleraren als Harnack en Delitzsch het ge- loof aan de Godheid van Christus bij velen weg geschokt, doch wij kunnen het niet voor eene bijzonderheid houden dat een hoogleraar in de Theologie en een hofprediker op een ver- gadering, waar over sociale zaken gehandeld worden zal, het uitspreken, dat zij nog aan de oude waarheden, die de geheele Christelijke Kerk, ook de Roomsche, belijdt, vasthouden.

Het voornaamste wat op de vrije kerkelijke conferentie ter sprake kwam, was het vrouwen- kiesrecht. Tot ons leedwezen moeten wij ge- tuigen dat hetgeen Dr. Stocker hierover in het midden bracht en wat door de vergadering ten deele beaamd werd, ons voorkomt van de goede lijn af te voeren. Men gaf namelijk in de refe- raten zooveel mogelijk toe aan de eischen van de „Evangelische sociale Frauenverein“, een vereniging van vrouwen die meent dat de vrouw evengoed stemrecht toekomt als den man. Er werd o. a. door Stocker beweerd, dat vrouwen in de gemeente evengoed hunne stem moeten uitbrengen tot beroeping van een pre- dikant als mannen. Ook leerde hij dat het alge- meene gelijke en directe kiesrecht in beginsel ook aan de vrouwen aanspraak gaf op het volle stemrecht. Alleen omdat het voor de vrouw onmogelijk is, welke onmogelijkheid in hare natuur gegrond is, om alle staatkundige plichten te vervullen, kan haar het stemrecht onthouden worden! Hieruit volgt, en deze consequentie zal zeker getrokken worden, dat wanneer een vrouw hare plichten als staatsburgeres wil ver- vullen, men haar ook stemrecht geven moet.

De raad om bij het sturen in feministische richting de noodige behoedzaamheid in acht te nemen werd door de onderwijzers Freitag in den wind gelagen. Deze dame erkende dat zij „een radicale“ was, en dat de radicalen geen nieuwe rechten, maar eene nieuwe wereldbeschou- wing wenschen. Zij wilde niet er van weten dat het huwelijk de bestemming der vrouw is. „Het huwelijk, zeide Fraulein Freitag, is met een vloek ingeregend geworden: hij zal uw heer zijn. Dat is slavernij!“

Wanneer op een kerkelijk sociale vergadering zulke uitdrukkingen vernomen worden, welke toonen dat de spreekster geheel met Gods Woord gebroken heeft, dan is toch duidelijk dat ook die conferentie gevaar loopt om op dezelfde klip te stooten waarop het Evangelisch sociale congres schipbreuk geleden heeft.

Eene eigenaardige vergadering werd den 8en April II. in het Burger Museum te Stuttgart gehouden. „Kirchenrat, Dr. Kroner, de Oppre- bing, hield een voordracht over „die Keil- schriftforschung und die Bibel“. Het gehoor van honderden personen bestond hoofdzakelijk uit Joden. Toch waren ook aan predikanten der Evangelische kerk toegangskaarten voor gereserveerde plaatsen gezonden. In den uit- noodigingsbrief las men: „De aanvallers die Prof. Delitzsch te Berlijn op grond van zijne Assyriologische onderzoekingen in woord en schrift tegen den Bijbel en het Jodendom ge- richt heeft, welke evenzeer de Christelijke religie als de Joodsche trefen, eischen verweer en vragen een onderzoek naar hun wetenschap- pelijk recht. In alle kringen, waarin men aan den Goddelijken oorsprong en aan de ziele- lijke waarde, zoowel als aan de beschavende kracht van den Bijbel, wil vasthouden, bestaat dringend behoefte aan het bewijs dat de con- sequentiën, die Delitzsch trekt, niet te aanvaar- den zijn.“

Dr. Kroner behandelde zijn onderwerp in een schoone voordracht. Op deze vergadering werd niet gediscussieerd, maar het is te be- grijpen dat de opperbijbel ook door Joden over zijn lezing aangevallen wordt.

Gemengd nieuws.

Dezer dagen zou in de St. Paul's kerk, de hoofd- kerk der Anglicanen te Londen, een „communion service“ gehouden worden, ter herdenking van de krijgsgelieden die in den Zuid-Afrikaanschen oorlog omkwamen. The Record deelde mede dat den dienst op Roomsche manier, met gebeden voor den dooden zou plaats hebben. Officieel werd dit echter tegengesproken. Van achteren blijkt het dat wel een poging is aangewend om een zoodanigen dienst te doen plaats hebben, maar dat die poging mis- lukte. De nationale Cathedral blijkt dus nog niet open te staan voor kerkelijke vormen die alleen hen bevredigen, die tot de uiterste voorstanders van het Ritualisme moeten gerekend worden. Men was van voornemens om het volgend gebed te niten: „Rust en eeuwige vrede, Heere, geef die niet genade aan hen; laat uw licht hen eeuwiglijk be- schijnen.“ In één woord, men had den dienst willen maken tot een Requiem mis.

De stad Glasgow had vroeger tot devies: „Glas- gow bloeit onder de prediking des Woords.“ Voor dertig jaar liet het stadbestuur de woorden „onder de prediking des Woords“ weg. De tegenwoordige Lordmayor der stad, de heer Chisholm, een beest- belijder van den Christus, heeft onlangs voorgesteld, het devies van Glasgow weer in zijn vroegeren vorm te herstellen. De gemeenteraad benoemde een com- missie om die zaak te onderzoeken.